

MONITOR

zpravodajský čtrnáctideník

ROČNÍK V., ČÍSLO 4

28. únor 2008

(za dobrovolné příspěvky)

Tradice Otců

Z katechezí svatého biskupa Jana Zlatoústého

Židé viděli zázraky; i ty je teď uvidíš, ale větší a mnohem skvělejší než ty, které spatřili Židé, když vycházeli z Egypta. Neviděls, jak se s válečnou mocí topí faraón, zato jsi viděl tonout ďábla i s jeho mocí. Židé prošli mořem, ty jsi prošel smrtí; oni byli vytrženi z moci Egyptanů, tys byl osvobozen z moci démonů; Židé se zbavili otročení cizímu národu, tys unikl mnohem horšímu otroctví hříchu.

Chceš ještě odjinud poznat, že jsi byl uznán za hodna daleko větších věcí?

Židům tenkrát nebylo dáno patřit na Mojžíšovu oslavenou tvář, přestože byl stejně jako oni jen služebník a byl jejich soukmenovec, zatímco ty hledíš na tvář samého Krista v jeho slávě. I Pavel přece volá: *My všichni s nezakrytou tváří odrážíme jako v zrcadle velebnost Páně.*

I Židy tehdy provázel Kristus, nás ovšem nyní provází daleko více. Je totiž Pán tehdy doprovázel kvůli Mojžíšovi, nás provází nejenom kvůli Mojžíšovi, nýbrž i pro vaši vlastní poslušnost.

Je čekala po Egyptu poušť, tebe čeká po odchodu nebe. Oni měli vynikajícího vůdce a velitele v Mojžíšovi; také my máme svého Mojžíše: sám Bůh nás vede a je naším nejvyšším velitelem.

Tenkrát Mojžíš vztáhl ruce k nebi, a snesl se chléb andělů, mana. Náš druhý Mojžíš také vztahuje ruce k nebi, a přináší pokrm věčný. Mojžíš udeřil do skály, a vyvedl proudy vod; Kristus se sotva dotkne stolu, jako by však udeřil do stolu duchovního, a dává vytrysknout proudům Ducha. Proto stojí stůl uprostřed, jako pramen, aby zástupy ovci mohly ze všech stran pramen obklopit a s radostí pít z jeho spásonosných vln.

Kuba za závojem

Revolucí ke společenské a hospodářské krizi

Když jsem v roce 1992 poprvé dorazila na Floridu, říkali mi kubánští emigranti vtíp, podle něhož má každý Kubánc kratší ukazovák pravé ruky: to od toho, jak neustále poklepává na stůl a říká: „Letos! Letos Castro padne!“

Nepadl. V klidu odchází a jeho blízcí podle všeho zajistí, aby se poměry na ostrově nezměnily.

V roce 2003 dala „Církev v nouzi“ (ACN) do oběhu film o Kubě s příznačným názvem „Za závojem“. Ukazuje kubánskou skutečnost, skrytou za závojem turistiky a propagandy: hospodářskou a společenskou krizi, rozpad rodiny, obrovský počet potratů – a na druhé straně úsilí katolíků žít víru v režimu, který si osobuje kontrolu nad všemi oblastmi společenského života. Přitom společná modlitba nebo procesí mohou být označeny za protistátní činnost.

Biskupové poukazují na počet sebevražd, který je na Kubě nejvyšší v celé Latinské Americe; zvláště ohroženy jsou ženy. Poukazuje se na souvislost s protirodinnou kulturou komunistického režimu, který podřívá tradiční hodnoty. Za „součást tiché strategie k destrukci rodiny“ označuje ACN státem povolenou prostituci, ženskou i mužskou. (Sexuální turistikou vláda podporuje.)

Socialismus nebo smrt. Foto: archivo

Církev se snaží Kubáncům pomoci sociálními projekty. Navíc právě ve dnech po ohlášení Castrovy rezignace odlétá na Kubu kardinál státní sekretář Tarcisio Bertone. Článek píšou ve chvíli, kdy ještě nevíme, jak proběhne 24. února předání

moci. Odborníci se ale domnívají, že jeho přítomnost může přispět alespoň k časnému „otevření Kubu vůči světu a světu vůči Kubě“, jak si to přál při své návštěvě v roce 1998 papež Jan Pavel II.

Michaela Freiová

ZPRÁVY

Anglikánský primas o zavedení šariatického práva v Británii

Arcibiskup Rowan Williams, hlava sedmdesátimilionového světového společenství anglikánů, řekl BBC, že přijetí šariatického zákonodárství v Británii „se zdá nevyhnutelné“.

„Máme už u nás řadu situací, kdy zákon země uznává vnitřní zákony náboženských komunit, jako například námítku svědomí v určitých situacích,“ řekl Williams.

Williams vyzval Spojené království, aby se postavilo čelem k tomu, že někteří obyvatelé nemají k britskému právnímu systému vztah a že by muslimové měli mít právo projednávat manželské

nebo finanční spory před šariatickým soudem. Odvolal se na to, že ortodoxní židovské soudy už v Británii působí a „zákon zohledňuje názory katolíků i dalších křesťanů pro život“.

Britský premiér Brown Williamsovy názory odmítá.

Rozhodně se proti Williamsovu názoru postavil také anglikánský biskup z Rochesteru Rev. Michael Nazir-Ali, který je pákistánského původu. Řekl, že zahrnutí šariatického práva do britského práva není možné, „aniž by se zásadně ovlivnila jeho integrita“.

Jerusalem Post, The Brussels Journal

Británie: reakce na výrok arcibiskupa z Canterbury

V anglikánské církvi sílí požadavek na rezignaci arcibiskupa Williame pro jeho výrok o zavedení šariatického práva v Británii. Williams řekl, že bude kritickým hlasům čelit v projevu na začátku generálního synodu. Řada členů synodu naléhá na jeho odstoupení a patrně prosadí tento požadavek do synodní diskuse.

Ke kritikům patří Williamsův předchůdce lord Carey: řekl, že zavedení prvků šarije by byla „národní katastrofa“.

Pro anglikánskou církev, už tak rozdělenou sporem o homosexuály, je to další konfliktní situace.

K Williamsovu výroku se vyjadřují také politici. Labouristický poslanec za Birmingham Khalid Mahmood řekl: „Arcibiskupův výrok je neuvěřitelně hloupý a naivní. [...] Nahrává extrémním elementům, jako je Al Muhajiroun, který chce Británii změnit na islámský stát.“

Konzervativní deník *The Telegraph* k incidentu podotýká, že arcibiskup z Canterbury je politický činitel. Anglikánská církev byla vybudována jako val proti římskokatolické církvi, k níž patřili nepřátelé Anglie; proto hraje tuto „nepohodlnou, anomální roli“. William-

sovy výroky vyjadřují zmatek ve vztahu státních záležitostí k víře a ukazují, že vazba státu a anglikánské církve je dnes neutržitelná.

Arcibiskup zdiskreditoval nejen sebe a multikulturní lobby, kterou podporuje, píše *The Telegraph*, ale i pozici anglikánské církve. Vůbec neuvážil politické dopady toho, co říká; ale položil otázku po místě náboženské víry v moderní demokratické společnosti. On vlastně řekl, že skutečný věřící problematizuje přednost sekulárního zákona nad jakoukoli jinou autoritou. Je pravda, že zákon obecně respektuje náboženství jednotlivce, ale toto náboženství nesmí zasahovat do života a svobody jiných lidí. Primát sekulárního zákona zajišťuje, že náboženství mohou žít ve svobodě a míru.

Dr. Williams ale odmítá odkázat náboženství do soukromé sféry a požaduje „plurální jurisdikci“. Poškodil tak nejen umírněný islám, ale i svou vlastní církev. Zpochybnil to, co se ukázalo ve Spojených státech, že náboženství není sekulárním státem ohroženo, ale může v něm vzkvétat.

The Telegraph

Sanctorum Mater o diecézní fázi kanonizačních procesů

Instrukce *Sanctorum Mater* přináší určitá pravidla pro „přísnější a striktnější“ hodnocení v diecézní fázi kanonizačního procesu. Nejde přitom o změnu pravidel, ale o jejich přesnější dodržování.

Uznání zázraku by nemělo být formální. Diecézní fáze by neměla být jen

historicko-kritickou rešerší. Nutným předpokladem je potvrzení pověsti svatosti nebo martyria.

Dosavadní počet blahorečení a svatořečení za Benedikta XVI. je přitom vyšší než za Jana Pavla II.

Kathmet

Rada pro kulturu bude jednat o sekularizaci

Od 6. do 8. března 2008 se bude plenární shromáždění Papežské rady pro kulturu zabývat sekularizací. Ta nejenže popírá Boží přítomnost, ale nastoluje mentalitu, kdy Bůh mizí ze života a lidského svědomí. Důsledkem je existenční vakuum, kdy postmodernost charakterizuje paradox dvojí reality: praktický ateismus a náhradní náboženství, sděluje Rada ve svém oznámení.

Zenit

Vídeň: OSN proti obchodu s lidmi

Ve vídeňském sídle Organizace spojených národů se od 13. do 18. února 2008 konalo první globální fórum k problematice obchodování s lidmi. Sjelo se na ně více než 1200 expertů, legislativců, zástupců policejních složek, nevládních organizací i samotné oběti tohoto zločinu. Fórum zároveň odstartovalo kampaň ve prospěch koordinovaného boje proti obchodování s lidmi.

Obchod s lidmi má řadu forem, spojených s jinými nezákonnými aktivitami, jako je nelegální migrace, nucená práce, pedofilie, vykořisťování dětí a organizovaná prostituce. Obchodu s lidmi napomáhá nedostatek informací a nekonceptnost pomoci. „Je to moderní forma otroctví,“ řekl představitel OSN.

un info

Španělsko: 40 postních dní za 40 nejzaostalejších zemí

Španělští marianisté věnují každý ze 40 postních dnů informacím a modlitbám za 40 nejméně vyvinutých zemí světa. Na Popeleční středě začali podvýživou v Nigeru, další den věnovali dívkám zneužívaným jako vojáci v Sierra Leone atd. Bližší údaje jsou na webových stránkách hnutí.

Vycházejí z údajů OSN o indexu lidského rozvoje, který hodnotí 175 zemí (Česká republika patří k nejrozvinutějším, je na 32. místě, na prvním místě je Island). Index hodnotí délku života, úroveň vzdělání a životní styl. Většina nejzaostalejších zemí je ve střední Africe, ale patří sem i Haiti, Severní Korea, Afgánistán a Jemen.

Zenit

ZPRÁVY

Pronásledování křesťanů je nejhorší v Severní Koreji

Severní Korea se poště octla na prvním místě v indexu pronásledování křesťanů, jež zveřejnila německá nadkonfesijní organizace *Open Doors*. Ta vyzvala k modlitbě za pronásledované křesťany, jichž je dnes 200 milionů.

Index se stanoví na základě dotazníku o situaci křesťanů ve více než stovce zemí; jména 50 nejhorších jsou zveřejněna. V první desítce je tentokrát šest muslimských států – Saudská Arábie, Irán, Jemen, Maledivy, Afgánistán a Uzbekistán, tři komunistické státy – Severní Korea, Laos a Čína, a dále Bhútán, který je na pátém místě.

Zhoršila se situace na palestinských

územích (42. místo), v Pákistánu, Maurétánii, Libyi, Jordánsku a Bělorusku; zlepšila se v Somálsku, Vietnamu, Barmě, Etiopii, Kolumbii a Nepálu.

V Severní Koreji je asi 200.000 křesťanů, jsou-li vypátráni, jdou do vězení nebo do pracovního lágru, případně jsou popravováni. V lágrech je dnes asi 50–70 tisíc křesťanů. Odhaduje se, že asi 40 % domácího produktu vzniká v těchto táborech.

V Číně se situace před OH spíše horší. V místech přípravy her bývají domácí prohlídky a platí zákaz shromažďování. Zahraniční křesťané jsou vyhošťováni.

Kathnet

Náboženská svoboda ve Vietnamu stále nedostatečná

Americká komise pro mezinárodní náboženskou svobodu (USCIRF) konstatuje, že i když se stav náboženské svobody ve Vietnamu mění správným směrem, situace je stále špatná. Její komisař vypověděl v kongresovém slyšení, že USCIRF navštívila Hanoj, Ho-či-minovo město (Saigon), Hue a centrální vysočinu.

Komise navštívila propuštěné vězně za víru, znovu otevřené kostely, jež byly zavřené; tolerance k bohoslužbám náboženských komunit stoupá. Plnění mezinárodních závazků k ochraně náboženské svobody však ještě není dostatečné a dodržování lidských práv chabé. V minulém roce vláda potlačo-

vala mírumilovná vyjádření požadavků na větší náboženskou svobodu. Konfiskovala pozemky klášterů a kostelů a pak tuto půdu prodávala státním společnostem a vládním úředníkům. Řada obhájců byla svévolně uvězněna nebo držena pod dozorem. Byli zastrašováni a bylo jim vyhrožováno. Vágní zákony o národní bezpečnosti používá vláda jako represivní prostředek.

USCIRF je nezávislá, dvoustranná federální komise: je v ní devět občanů, kteří radí prezidentovi, ministrové zahraničí a kongresu jak prosazovat náboženskou svobodu a s ní spojená lidská práva.

Zenit

Slovensko: další ročník fra Angelicových cen

18. februára 2008 sa po slávnostnej sv. omši v Jezuitskom kostole v Bratislave, konalo v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca za prítomnosti Mons. Dominika Tótha, emeritného pomocného trnavského biskupa, Anny Dyttertovej, viceprimátorky mesta Bratislava a ďalších hostí cirkevného, politického, spoločenského a kultúrneho života, slávnostné oceňovanie umelcov za ich prínos kresťanských hodnôt do umenia.

Mons. František Rábek, ordinár Ozbroyených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky a súčasne predseda Rady pre vedu, vzdelanie a kultúru pri Konferencii biskupov Slovenska ocenil 12 umelcov.

V kategórii slovesného umenia boli Cenou Fra Angelica ocenení básnik Mgr. Michal Chuda, spisovateľ Stanislav Štepka a Hana Kostolanská. V kategórii hudobného umenia boli ocenení Mgr. art. Dušan Bill a Cirkevný spolok sv. Mikuláša z Trnavy. V kategórii výtvarné umenie boli ocenení Ing. arch. Stanislav Babčan, Ladislav Jurovatý st. a doc. Vladimír Plekanec akad. mal. Mons. Rábek odovzdal aj mimoriadne ocenenia prof. ThDr. PhDr. Ladislavovi Hanusovi, Dr.h.c. – in memoriam, herečke Adele Gáborovej – in memoriam, prof. PhDr. Jánovi Komarovskému CSc. a hercovi a pedagógovi doc. Štefanovi Bučkovi.

TS KBS

Ostrejší postup proti křesťanům v Alžíru

Od začátku roku 2008 se v Alžíru uplatňuje upravený zákon proti misi-onářům z roku 2006. Přibývá soudních řízení, odsouzení z nicotných důvodů a omezování církevní činnosti.

Jeden kněz byl už odsouzen za účast na modlitebním setkání afrických křesťanů k jednomu roku vězení. Muslimský lékař byl odsouzen ke dvěma letům vězení za to, že použil léků, jež obdržel od katolické Charity. Probíhá proces proti třem místním křesťanům kvůli údajné urážce islámu, hrozí jim tříleté vězení. Další proces proti dvěma křesťanům se bude konat 5. 3. resp. 2. 4. Sedm místních křesťanských společenství bylo uzavřeno, protože jim chyběla státní licence.

Knězi z Latinské Ameriky bylo zrušeno povolení k pobytu. Dalšímu církevnímu personálu bylo odmítnuto vstupní vízum.

Kathnet

Kardinál Cordes na návštěvě Indie

Ekonomický a sociální rozvoj Indie má podle Papežské rady *Cor Unum* důležitý dopad na charitativní činnost Církve v zemi. V Indii končí svou návštěvu, která začala v pátek 15. února, kardinál Paul Cordes, předseda tohoto vatikánského úřadu, který koordinuje a podporuje katolické humanitární a dobrovolnické organizace ve světě. Kardinál Cordes se v druhé nejlidnatější zemi na světě setkal s národní biskupskou konferencí, na jejíž pozvání také přijel. Cílem jeho návštěvy, jak sám uvedl, bylo podpořit svědectví katolické církve na poli charity. Křesťané v Indii spravují 20 % základních škol, 25 % organizací pomáhajících vdovám a sirotkům a 30 % zařízení pro hendikepované, nemocné leprou nebo AIDS. Kardinál Cordes v Indii také navštívil hrob blahoslavené Matky Terezy z Kalkaty a útulky pro chudé, které založila.

Rádio Vatikan

Vážení čtenáři, děkujeme Vám všem, kteří jste zasláním finančního daru umožnili další vydání *RC Monitoru* a pomohli pokrýt režijní náklady spojené s jeho vydáváním.

S upřímným Pán Bůh zaplat

redakce

KOMENTÁŘE

Socialismus a jeho (morální) omyly

Rovnost není přirozená ani spravedlivá, je uměle navozeným stavem, jehož dosažení a udržení se neobejde bez donucovacích prostředků

Foto: archiv

Ideálními cíli socialismu jsou *rovnost* a *zajištěnost*. Socialismus se domnívá, že povinností státu je (1) zajišťovat materiální blahobyt svých občanů a (2) usilovat o materiální či společenskou rovnost a odstraňování nerovností mezi občany. Socialisté přitom argumentují, že to tak vyžaduje sociální spravedlnost a že je to projevem solidarity.

Socialisté tudíž považují majetkovou nerovnost za nespravedlivou. Tím ale spravedlnost považují za vlastnost stavu (rozdělení bohatství ve společnosti). Přitom ve skutečnosti spravedlnost není primárně vlastností stavu, nýbrž činu, skutku, jednání. Spravedlivé jednání vede ke spravedlivému stavu, nespravedlivé jednání ke stavu nespravedlivému. Stav je spravedlivý či nespravedlivý v závislosti od toho, jaké jednání k němu vedlo.

Majetková nerovnost ještě nezakládá nespravedlnost ve společnosti

Pokud máme ve společnosti spravedlivé a respektované zákony, jež zakazují zločiny (např. vraždy, krádeže, podvody, otroctví), a lidé ve svých vzájemných vztazích tyto zákony dodržují (např. při svých pracovních a obchodních transakcích a aktivitách),

pak materiální výsledky jejich transakcí v žádném případě nemůžeme označit za nespravedlivé, ať už budou zcela rovné, anebo naprosto nerovné. Pokud lidé jednají svobodně v souladu se spravedlivými zákony, pak vzniklý stav distribuce majetku ve společnosti není nespravedlivý. Nespravedlivý by byl tehdy, kdyby byl důsledkem nespravedlivého, v tomto případě nelegálního konání (podvodů, krádeží apod.). To znamená, že považovat společnost za nespravedlivou pouze proto, že je materiálně nerovná, aniž bychom věděli, jak ta nerovnost vznikla, je neudržitelné. Samotný fakt majetkové nerovnosti ve společnosti není důkazem její nespravedlnosti.

Nerovnost je přirozený stav

Navíc, uvážíme-li, že lidé nejsou stejní, identičtí, pak nerovnost v majetku je ve svobodné společnosti s vládou zákona přirozeně nutná. Každý člověk je odlišný od každého jiného člověka – pokud jde o píli, nadání, talenty, štěstí, dovednosti, iniciativu. I kdybychom vyšli z naprosto rovnostářského výchozího stavu, pak svobodná interakce nestejných, neidentických (tj. přirozeně nerovných) lidí pod vládou zákona, tj. s rovností před záko-

nem, nutně vede k nestejnosti, nerovnosti rozdělení bohatství ve společnosti. Nerovnost bohatství je tak sama o sobě nejen nikoli nespravedlivá, ale v důsledku lidské přirozenosti i nutná, má-li být společnost spravedlivá. Rovnost sama od sebe přirozeně nikdy nevznikne, vždy ji lze jen uměle nastolovat státem a jeho zásahy. Naopak, nerovnost vzniká přirozeně.

Příklad: Mějme výchozí společnost s ideální rovností majetku. V té společnosti je vynikající spisovatel, zpěvák, malíř atd. Mnozí lidé si dobrovolně koupí jejich knížku, CD, obraz. Tím pádem za ně dobrovolně vymění část svého majetku, ale pokud tak učiní velké množství lidí, najednou vznikne extrémní nerovnost: onen spisovatel, zpěvák, malíř jsou najednou extrémně bohatí. A onen původně rovnostářský výchozí stav je přirozenou cestou passé. Je ten nový nerovný stav nespravedlivý? Ale z jakého důvodu? Byl-li ten první rovnostářský stav spravedlivý, pak i ten nový, nerovný, musí být nutně také spravedlivý, vznikl-li svobodně, dobrovolně a bez zločinů.

Solidarita je ctností vycházející z lásky k bližnímu

Fajn, řeknou si někteří, materiální nerovnost sice může být přirozená a tudíž nikoli nespravedlivá, ale přesto je správné a ušlechtilé nenechat chudé v bídě. A o tom je solidarita, tedy povinnost postarat se o chudé.

Ano, přesně tak, je správné, ušlechtilé a vznešené nenechat chudé v bídě, a solidarita je tudíž ctností, vycházející z lásky k bližnímu. Ale ctnost, aby byla ctností, musí být dobrovolná, musí být dobrovolně zvolená. Když pomáháte chudému (či obecně trpícím) z důvodu lásky k bližnímu, soucítíte s ním a jste s ním solidární (např. tak, že mu vypomůžete finančně, radou, dobrým skutkem, napomenutím nebo výchovným trestem.). To je jak ctnost, tak i solidarita.

Solidaritě nelze vynutit státním přerozdělováním majetku

Ale není ctností, a tudíž ani solidaritou, pokud lidé A vezmou pod hrozbou donucení lidem B část jejich majetku a rozdají jej lidem C, a na oplátku

KOMENTÁŘE

od nich čekají, že lidé C budou sloužit lidem A. To není ani ctnost, ani solidarita. Na příkladu raubíře je to jasné: pokud raubíř A namíří svou zbraň na vaši hlavu a chce od vás, člověka B, abyste dali sto zlatých člověku C, který pak bude sloužit onomu raubíři A, není to solidarita. Koho solidarita s kým by to ostatně mohla být? Snad vaše s člověkem C? Když děláte něco ze strachu a donucení? Anebo raubíře A z člověkem C? Raubíř A přeci nedává ze svého, a navíc – od člověka C očekává protislužbu!

Jinými slovy, když politici socialističtí (či, bohužel, křesťansko-socialističtí),

tj. oni lidé A, rozhodnou, že my, lidé B, máme být zdaněni ve prospěch lidí C, od kterých pak politici A očekávají, že lidé C je budou na oplátku volit, nejedná se o solidaritu. Jedná se o státní přerozdělování majetku. Ano, uznáme, je mnohokrát prozíravé a správné z důvodů stability a soudržnosti ve společnosti. Ale neříkejme tomu „sociální spravedlnost“ či „princip solidarity“. Říkejme tomu tak, jak to je: politici z peněz druhých uplácejí své voliče a cítí se přitom velice ctnostně, morálně, spravedlivě a solidárně.

Dr. Roman Joch, Občanský institut
(mezititulky redakce)

Foto: archivo

Evoluce? Ta nevyklučuje Boha Stvořitele

Přednáška Benedikta XVI. na semináři „Stvoření a evoluce“ v Castel Gandolfu 2006

Ve čtyřech přednáškách, které jsme vyslechli, se před námi otevírá rozsáhlá škála, o níž můžeme hodně a dlouho diskutovat, na kterou ale bohužel máme málo času. Po přestávce můžeme ještě prodiskutovat některé otázky. Myslím, že sami přednášející chtějí něco říci jeden druhému, jeden pro druhého a jeden proti druhému, vždy ale v produktivním protikladu, který směřuje k tomu, abychom poznali pravdu a převzali za ni odpovědnost. Musíme myslet na to, jak chceme s bohatstvím čtyř přednášek naložit. Také ony mají svůj *telos*. Mám dojem, že Prozřetelnost přiměla kardinála Schönborna napsat glosu do *New York Times*, aby znovu upoutal pozornost veřejnosti na toto téma a aby poukázal na to, kde jsou zásadní otázky: že nejde o to rozhodnout se buď pro kreacionismus, který se v podstatě uzavírá pro vědu, nebo pro vývojovou teorii, která zastírá svá prázdná místa a své nedostatky a nechce vidět otázky, které překračují možnosti metody

přírodních věd. Jde spíše o interakci mezi různými dimenzemi rozumu, v níž se otevírá také cesta víry. Když se totiž klade mezi *ratio* a *fides* důraz na *scientia* nebo *philosophia*, jedná se koneckonců o to znovu získat dimenzi rozumu, kterou jsme ztratili. Bez ní by byla víra vytěsněna do ghetta a tak by ztratila svůj význam pro celek skutečnosti i lidské bytosti.

Limity evoluční teorie

To, co budu nyní říkat, bylo v jistém smyslu už překonáno dalšími příspěvky, protože to přímo vyplynulo z přednášky profesora Schustera, ale přesto bych to rád přednesl. Profesor Schuster na jedné straně překvapivým způsobem poukázal na logiku vývojové teorie, jak se rozvíjela tak, že krok za krokem dospěla k velké soudržnosti a také k vnitřní revizi chyb, které se objevily (především u Darwina), na druhé straně velmi jasně vyzdvihl otázky, jež zůstávají otevřené. Nejde o to, abych se nyní snažil vměsnat dobrého Boha do těchto prázdných míst. On je příliš Velký, než aby našel místo v oněch prázdnostech. Chtěl bych především zdůraznit, že vývojová teorie zahrnuje otázky, které musejí být postoupeny filozofii a které samy o sobě přesahují vlastní oblast přírodních věd.

Zdá se mi zvláště důležité, že se vývojová teorie z větší části nedá tak snadno experimentálně dokázat, protože nemůžeme uvést do laboratoře 10.000 generací. To znamená, že existují význačné (relevantní) prázdnoty a mezery v možnosti experimentálně tuto teorii

ověřit nebo falzifikovat, protože zahrnuje nesmírný časový prostor.

Jiné tvrzení se mi vynořilo jako důležité: pravděpodobnost není rovna nule, ale ani jednomu. Proto se klade otázka: na jakou úroveň se staví pravděpodobnost? To je důležité, chceme-li správně vysvětlovat větu papeže Jana Pavla II.: „Vývojová teorie je víc než nějaká hypotéza.“ Když to papež řekl, měl své dobré důvody. Zároveň je také pravda, že vývojová teorie není ještě úplná, vědecky ověřitelná teorie.

Dále bych chtěl naznačit třetí věc: totiž skoky, o nich hovořil také kardinál Schönborn. Nestačí souhrn malých krůčků. Existují „skoky“. Je třeba dále prohloubit jejich smysl.

Za čtvrté je také zajímavé, že těch pozitivních změn je málo a že existuje jen úzká chodba, v níž mohlo docházet k vývoji. A přesto se tato chodba otevřela a stala se průchodnou. Samy přírodní vědy a vývojová teorie mohou překvapivým způsobem odpovědět na mnoho věcí, ale v uvedených čtyřech bodech zůstávají stále ještě nezodpovězeny významné otázky.

Rozumové poznání nelze omezovat na poznání přírodovědecké

Dříve než dojdou k závěru, chtěl bych říci něco o tom, nač již narážel kardinál Schönborn: některé vědecké populární texty, ale také vědecké texty o evoluci často tvrdí, že to nebo ono učinila „příroda“ nebo „evoluce“. Tu se člověk ptá: co to vlastně je „příroda“ nebo „evoluce“ jako subjekt? Vždyť neexistuje! Když se tvr-

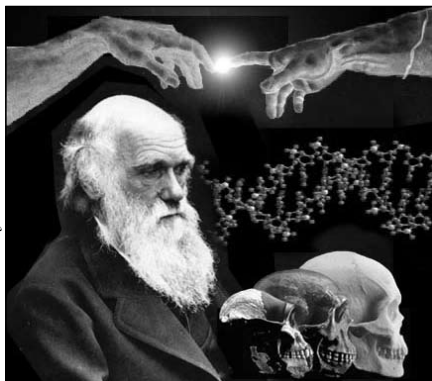

Foto: www.world-mysteries.com

KOMENTÁŘE

dí, že příroda dělá to či ono, pak to může být pouze pokus seskupit řadu událostí v jednom subjektu, který však jako takový neexistuje. Zdá se mi zřejmé, že tato slovní pomůcka – snad nevyhnutelná – v sobě skrývá otázky jisté závažnosti.

Souhrnně bych mohl říci: Přírodní vědy rozevřely velké dimenze rozumu, jaké dosud nebyly otevřeny a tak nám předaly nové poznatky. Ale v radosti nad svým objevem mají sklon odnímat nám dimenze rozumu, které máme i nadále zapotřebí. Jejich otázky přesahují kompetenci jejich metodologického kánonu, nelze na ně v rámci tohoto kánonu dát odpověď. Nicméně jsou to otázky, které rozum klást musí a které se nesmí ponechat pouze náboženskému citu. Je třeba považovat je za rozumné a nacházet také rozumné způsoby, jak s nimi nakládat. Jsou to velké základní otázky filozofie, které se prezentují v nové formě: otázka po původu a budoucnosti člověka a světa.

Odkud pochází racionalita hmoty a procesu jejího vývoje?

Kromě toho jsem si nedávno uvědomil dvě věci, které osvětlily také tři po sobě jdoucí přednášky: Na jedné straně existuje racionalnost hmoty. Lze ji číst. Má v sobě matematiku, je sama rozum-

ná, i když na dlouhé cestě vývoje je i něco iracionálního, chaotického a destruktivního; ale hmota jako taková je čitelná.

Na druhé straně se mi zdá, že také proces jako celek má svou racionalnost. Navzdory svému bloudění a scházení na chybné cesty podél úzké chodby, ve volbě mála kladných proměn a ve využití malé pravděpodobnosti, je sám proces čímsi racionálním. Tato dvojí racionalita, jež se stala znovu přístupná tím, že odpovídá našemu rozumu, vede nevyhnutelně k otázce, která jde za hranice vědy, je však otázkou rozumu: odkud pochází tato racionalnost? Existuje prvotní racionalita, která se zrcadlí v těchto dvou oblastech a dimenzích rationality?

Musíme se odvážit věřit v Logos, stvořitelský rozum

Přírodní vědy nemohou a nemají přímo odpovídat, avšak my musíme uznat tuto otázku za rozumnou a odvážit se věřit ve stvořitelský rozum a svěřit se mu. Na jedné straně je racionalita hmoty, která otevírá okno na *Creator Spiritus* (Ducha Stvořitele). A tohoto se nesmíme zříci. Je to biblická víra ve stvoření, která nám ukázala cestu k civilizaci rozumu, v jehož možnosti je přirozeně také možnost znovu se zničit. Tato dimenze musí zůstat a já ji defi-

nuji také jako dimenzi kontaktu mezi řeckým a biblickým, jež se oba musely slít v jeden vnitřní důvod (rozum), v jednu vnitřní nutnost. Nicméně na druhé straně musíme vidět také limity (omezení).

V přírodě je přirozeně racionalnost, neumožňuje nám však mít plné vidění (nazírání) Božího plánu. A tak v přírodě zůstává nahodilost a tajemství hrůzy, tak trochu jak to popisuje Reinhold Schneider po návštěvě muzea přírodních věd ve Vídni. (Také já jsem se svým bratrem navštívil toto muzeum a byli jsme zhrzeni nad tolika strašnými věcmi v přírodě.) Navzdory racionalnosti, která existuje, musíme konstatovat, že zůstává oblast hrůzy, kterou nelze filozoficky rozřešit. Zde filozofie potřebuje něco dalšího a víra nám ukazuje *Logos*, který je stvořitelským rozumem a který se neuvěřitelným způsobem dokázal stát tělem, zemřít a vstát z mrtvých. Tímto způsobem nám *Logos* zjevuje tvář zcela jiného, než my dokážeme předvídat a tápavě hledat na základě rekonstrukce základů přírody. Také dvě části řecké duše na to narážejí: na jedné straně velká filozofie, na druhé straně tragédie, jež konců zůstává bez odpovědi.

*z knihy „Schöpfung und Evolution“
vybral a přeložil P. Josef Koláček SJ
(mezititulky redakce)*

K otázce samostatnosti Kosova

Komentář tiskového mluvčího Svatého stolce P. Federica Lombardiho

U příležitosti jednostranného vyhlášení samostatnosti Kosova se mnozí ptají na postoj Svatého stolce, který sledoval a nadále sleduje celé dění s velkou pozorností a s vroucím přáním, aby v této delikátní situaci převážily smysl zodpovědnosti a mírumilovnost na každém jiném postojem a to jak u vládních představitelů, tak u zúčastněných národů.

Je třeba především připomenout, že Svatý stolec na rovině diplomatické i na rovině humanitární během krize roku 1999 mnohokrát zasáhl, aby poukázal na principy, jimiž se mají řídit vztahy mezi národy a aby podpořil pomoc uprchlíkům a emigrantům v souladu se stávajícím mezinárodním právem.

Svatý stolec se aktivně zasazoval za stabilitu a pokoj v tomto regionu a přijal postoj, odmítající vnucená řešení, takže favorizoval přímá jednání mezi Bělehradem a Prištinou za účelem nalezení

realistického východiska, respektujícího očekávání různých stran. Během jednání posledních dvou let s uspokojením přijal dohodu, týkající se různých technických otázek, a nadále doufal, že politická vůle a flexibilita umožní nalézt definitivní konsensuální řešení právního statutu Kosova. Jednostranné vyhlášení kosovské nezávislosti, založené na doporučeních zprostředkovatelských jednání OSN Martti Ahtisariho, vytvořilo novou situaci, kterou bude Svatý stolec přirozeně s velkou pozorností sledovat, přičemž bude muset také vyhodnotit eventuální žádosti, které k němu v této věci mohou být směřovány.

V této chvíli však Svatý stolec cítí především odpovědnost svého mravního a duchovního poslání, které se týká také míru a pořádku v mezinárodních vztazích, a vybízí proto všechny, zejména odpovědné politiky Srbska a Kosova,

k rozvaze a umírněnosti, a žádá rozhodné a účinné nasazení, aby se předešlo extrémistickým a násilným reakcím a aby byly vytvořeny předpoklady budoucnosti plné respektu, smíření a spolupráce. Kromě toho je zapotřebí věnovat zvláštní pozornost obraně demokracie a právního státu. Také v Kosovu je třeba aplikovat mezinárodní standardy respektování práv menšin a všech obyvatel bez rozdílu etnik, náboženství, jazyka či národnosti. Stejně tak je třeba bdít nad ochranou cenného umělecko-kulturního odkazu křesťanství. Stabilita regionu musí být podpořena všemi způsoby, a proto lze doufat také v podstatný přínos mezinárodního společenství.

Svatý otec nadále hledí se sympatiemi k národům Srbska a Kosova, je jim blízkou a v tomto klíčovém momentě jejich dějin ujišťuje všechny svou modlitbou.

<http://www.radiovaticana.cz>

VĚDA A VÍRA

Velká nedorozumění Galileiho procesu

Vědecké hypotézy byly už ve středověku pečlivě odlišovány od vědeckých pravd

Galileiho proces nebyl konfliktem rodící se vědy s teologií. Mnohé vědecké názory, které hájil, byly známy dávno před ním. Jean Buridan (asi 1300–1358) znal zákon setrvačnosti a důmyslnými myšlenkovými experimenty jej hájil proti představám stoupců aristotelovské koncepce pohybu. Rozvíjel teorii „impetu“ jako veličiny, která udržuje těleso v setrvačném pohybu. Došel i k tomu, že odporem vzduchu se impetus snižuje. Proslul i v optice a logice. Albert Veliký (asi 1206–1280) radil nespoléhat se na výroky vědeckých autorit při ověřování přírodních zákonů; kladl důraz na experiment a na hledání příčin jevů. Tomáš Akvinský (1225–1274) připouštěl možnost alternativního uspořádání Sluneční soustavy; k ověřování hypotéz požadoval souhlas s pozorováním.⁽¹⁾ Mikuláš Oresme (asi 1325–1382) studoval kinematiku, objevil zákon volného pádu a svými úvahami o oběhu Země kolem Slunce předešel Koperníka asi o 170 let. Odmítal astrologii, uvažoval o možnosti více vesmírů a proslul i studiem zákonů ekonomiky. On a Buridan odmítali „dvojitou fyziku“ (nadlunární a sublunární); zákony pohybu těles na Zemi a na obloze vyvozovali z jediného, společného principu.

Přes své „revoluční“ názory neměli tito mužové velké potíže s církevní vrchností: Oresme byl kanovník a děkan v Rouenu a později biskup v Lisieux, Buridan byl kněz, profesor na pařížské univerzitě, dvakrát zvolený jejím rektorem, Albert Veliký byl prohlášen za svatého, stejně i Tomáš Akvinský. (Neměli-li velké potíže, netvrdím, že neměli žádné; chci jen říci důležitou věc, že dříve než soudit nějaký spor vědy a víry je radno se přesvědčit, zda to není spor periferní: spor víry s periferií vědy nebo spor vědy s periferií víry.)

Boj s pověrou vyžaduje opatrnost v mediálním zveřejňování objevů

Jednu z příčin toho, že mohli svobodně dospívat i k nekonvenčním závěrům, lze snad hledat v tom, že tehdy se vědecké otázky řešily ve vědeckých kruzích, latinsky; nehrozilo tedy nebezpečí deformace problému neodbornou veřejností. Galilei však psal nejen vědecké spisy (latinsky), ale i (a to italsky) díla, která bychom dnes označili jako populárně-

Foto: www.mjartprints.co.uk

vědecká. Lidé všech dob často váží svou náboženskou víru (a celé své myšlení) na dobové názory na přírodu, stavbu vesmíru, lékařství, filosofii atd. Tato dobová periferie s jejich vírou fakticky nesouvisí, ale v situaci, kdy je nové objevy vědy nutí tyto dobové názory opustit, obávají se, že je ohrožena i jejich víra. Hvězdnou oblohu nazývají nebem i vědci, ale křesťanství neumísťuje nebe na žádnou hvězdu ani do zvláštní oblasti vesmíru. Obloha a nebe není totéž. Docházelo tak ke střetu mylného zaměňování nebe a oblohy s pravdivou, ale v 17. století ještě neověřenou hypotézou, že pohyb planet a hvězd se řídí týmiž zákony jako pohyb na Zemi.⁽²⁾ Boj s pověrou však může být dlouhý, a dokud trvá, je třeba opatrnosti v mediálním zveřejňování objevů, neboť mediální zprávy bývají nepřesné, spokojují se s dohady, šířením se deformují a mohou tak pověru opět probudit k životu („médiá“ existovala už tehdy: plané zvěsti, nepřesné zprávy, šířené od obce k obci, vymyšlené příběhy, pravdivé i fiktivní cestopisy; už i knihtisk byl velmi rozšířený).⁽³⁾

Spíše než vědeckých objevů se tedy teologové obávali asi toho, že u lidí odborně nevzdělaných by informace, že zákony světa nad lunou jsou shodné se zákony světa pod lunou, mohla (spolu s chybným rovnítkem teologické nebe = hvězdná obloha) vyvolat matoucí dojem, že nebe má hmotnou povahu nebo možná ani neexistuje.

Je třeba odlišit exaktní formulace a obrazný jazyk

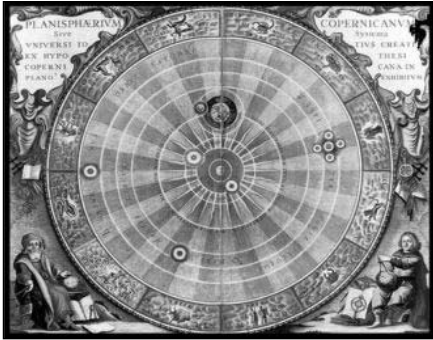
Mít stejný název pro hvězdnou oblohu jako pro teologické nebe bylo obvyklé v minulosti a je obvyklé i dnes. Je-li míněno obrazně, nemusí to být na závadu, podobně jako se i dnes mluví o východu a západu Slunce a o pohybu hvězdné oblohy místo o rotaci Země. Vesmírné objekty věda dodnes nazývá nebeskými tělesy a vědu o jejich pohybu nebeskou mechanikou nebo mechanikou nebes. Německé výrazy *Sternhimmel* a *Himmelsgewölbe* pro oblohu jsou toho dalším příkladem.

Tato obrazná řeč bývá používána i k vyjadřování teologických myšlenek. Všimněme si obrazu, jaký užívá Mistr Eckhart (asi 1260–1327), když píše o vztahu mezi Bohem a člověkem a mezi nebem a zemí (viz /3/, str. 135): Nic není – praví – od sebe odlišnějšího než nebe a země. Ta si toho byla vědoma, a proto uprchla na nejnižší možné místo, aby se nebi příliš nepřiblížila. Nebe si to uvědomuje, a aby tou vzdáleností nepřišla země zkrátka, vylévá se nebe bezuzdně na zem. Podobný jako vztah nebe k zemi je i vztah Boha k člověku: člověk zaujal nejnižší místo a Bůh ho zahrnuje (shora) svými dary.

Básnický obraz je tu použit k vyjádření teologické myšlenky a myslícímu čtenáři nemusí vadit, že k vylíčení vztahu nebe k zemi (Boha k člověku) je tu použito překonané schéma „nebe je nahoře

VĚDA A VÍRA

Foto: archív

– země dole“ a že celé líčení vyvolává obraz deště padajícího z oblohy na zem. Obraz neztrácí na účinnosti ani dnes, kdy víme, že Země není na „nejnižším“ místě, ale letí vesmírem stovky kilometrů za vteřinu, a že nekonečná rozdílnost mezi Bohem a tvorem je tu pouze naznačena vzdáleností mezi zemským povrchem a dešťovými mraky, která je poměrně malá, oddělující dvě oblasti, v nichž platí stejné fyzikální zákony. Bible je však přesnější: naznačuje, že „vzdálenost“ mezi nebem a zemí je neskonale větší než vzdálenost mezi oblohou a zemí:

„Mé myšlenky nejsou myšlenky vaše ani vaše chování není podobné mému – praví Hospodin. O kolik totiž převyšují nebesa zemi, o to se liší mé chování od vašeho chování, mé myšlení od myšlení vašeho“ (Iz 55,8–9). Sotva může něco vystihnout neskonale odlišnost skutečného nebe od země lépe než tato negace („nejsou“). A dále: „Jak vysoko je nebe nad zemí, tak je velká jeho láska k těm, kdo se ho bojí“ (Žl 102,11–12).

Jak lze dosáhnout vědecké pravdy a co je to vědecký důkaz

Předmětem sporu byla i otázka, jak lze dosáhnout vědecké pravdy a co je to vědecký důkaz. Galilei zastával pojetí (zrozené dávno ve středověku, ale dotud neprosazené), že o správnosti vědecké domněnky rozhoduje výsledek pokusu nebo pozorování. Svým dalekohledem získal velké množství unikátního vědeckého materiálu: Spatřil na Měsíci hory a roviny. Zjistil, že Mléčná dráha je složena z obrovského množství hvězd. Zjistil, že Jupiter má rodinu satelitů, čímž se podobá Sluneční soustavě v malém. Pozoroval i planetu Saturn. Zjistil, že Venuše má fáze jako Měsíc, a z průběhu jejich fází usuzoval na platnost Koperníkovy soustavy. O jeho pozorování se však filosofové zajímali málo; upřednostňovali to, co se dá rozumově zdůvodnit, opřít o nějakou autoritu nebo odvodit z obecně uznáva-

ných principů. Od Galileiho žádali argumenty – těch však on měl v rodícím se oboru málo, v kontrastu se světově jedinečným množstvím dat, jimiž disponoval díky svému dalekohledu.

Zpočátku byly Galileiho názory přijímány příznivě i v nejvyšších kruzích. Byl zván do prestižní jezuitské koleje *Collegium Romanum*, kde pracovali přední astronomové. Ti potvrdili správnost a oprávněnost všech jeho astronomických objevů. V roce 1611 byl přijat za člena slavné a společensky vlivné vědecké společnosti *Accademia dei Lincei*, která později opakovaně vystoupila na obranu jeho vědeckých objevů a názorů.

Významnou roli v dalších událostech sehrál kardinál Roberto Bellarmino, jezuitský teolog a člen inkvizice. Ten Galileiho vědeckou práci a objevy podporoval, současně však mu radil, aby „jako profesor matematiky“ mluvil opatrně a nepouštěl se do filosofických a teologických sporů. Aby nabyl ve věci Galileiho objevů jistoty, vyžádal si kardinál od *Collegia Romana* (a to ve dnech, kdy se připravovalo slavnostní zasedání na Galileiho počest) odborný posudek, totiž „upřímné mínění“, zda „mají tyto nové objevy dobrý základ, či zda jsou založeny na zdání bez jakéhokoli skutečného podkladu“. V odpovědi kardinálovi zaujali jezuité ke všem Galileiho objevům kladné stanovisko, jen někde upozornili na možnost jiné interpretace jeho pozorování (např. v otázce Galileim pozorovaných nerovností na Měsíci připouštěli variace ne nutně ve výšce hor, ale v hustotě měsíčního povrchu). Několik dní nato se konalo slavnostní zasedání koleje; vyznělo jednoznačně na Galileiho počest a oslavu /7/.

Netradiční vědecké objevy mohou mít nežádoucí věroučné a společenské důsledky

Situaci však začaly komplikovat obavy z možných věroučných, společenských, a hlavně politických důsledků těchto objevů. Netradiční vědecké

Na obou stranách došlo k vážným selháním. U Galileiho v tom, že považoval za důkaz něco, co jím nebylo, u teologů jeho doby v tom, že měli za to, že rotace Země odporuje Písmu, ačkoli pouze odporovala konvenčnímu chápání přírodních jevů, založenému na tehdy užívané aristotelovské fyzice.

výsledky mohly být spojovány s hlásáním netradičních myšlenek věroučných, a dokonce i nebezpečných názorů politických: astronomii tehdy i vzdělanci směšovali s astrologickou představou, že pohyby nebeských těles ovlivňují osudy lidí i celých zemí, ale v jistém smyslu i naopak, že hvězdáři by mohli ovlivňovat osudy lidí i zemí. Nebylo tedy výjimkou, že přírodovědci byli považováni za lidi podivínské, podezřelé a někdy pro stát i nebezpečné /8/.

Spor se soustředil na problém zemské rotace. Galilei si uvědomoval, že astronomická pozorování ji přesvědčivě nedokazují, a hledal důkaz v jevech na Zemi. Své názory uveřejnil v „Dialogu o dvou největších systémech světa“ /9/, totiž o geocentrické a heliocentrické planetární soustavě. Svůj argument o zemském pohybu se snažil založit na skutečnostech pozemských, a to na přílivu a odlivu, ale v tom se mylil. Zajímavé podrobnosti viz /10/.

Nikoli konflikt vědy a víry, ale spor dvou fyzikálních hypotéz

Tak se konflikt vědy s vírou ukázal jako zdánlivý. Fakticky šlo o spor dvou fyzikálních domněnek: pravdivé, ale nedokázané vědecké hypotézy o rotaci Země s mylnou představou o její nehybnosti, která nevyplývala z Písma, nýbrž byla jen součástí tehdy běžně přijímaných představ.

Kardinál Bellarmino řekl v roce 1615 Galileimu, že kdyby byl pro pohyb Země nějaký přesvědčivý důkaz, pak by církev musela opustit svůj tradiční výklad těch pasáží Bible, které obsahují výroky o pohybu Slunce na obloze (například že vychází, zapadá, pohybuje se po obloze; to říkají dnes i astronomové, aniž riskují svou reputaci.⁴⁾ Ale v situaci, kdy důkaz chyběl, Bellarmino volá po rozvaze: požaduje, aby rotace Země a spolu s ní i Koperníkova soustava byly označeny ne za dokázanou vědeckou pravdu, nýbrž za hypotézu, která usnadňuje výpočty a předpovídání pozorovaných jevů. (Podobně doporučuje u těch míst Písma, kde se nám geocentrismus jeví jako součást křesťanské nauky, přiklonit se k názoru, že jim nerozumíme.) Kdyby se byl kardinál domníval, že nehybnost Země je věcí víry, nebyl by mohl připustit, že by mohla být vyvrácena a zemský pohyb dokázán /9, 11, 12/.

Vědecké hypotézy byly už ve středověku pečlivě odlišovány od vědeckých pravd. Kritériem pravdivosti byla logická konzistence a odvoditelnost z princi-

VĚDA A VÍRA

pů; teprve postupně se jako další kritérium prosazuje souhlas s pozorovanými jevy; ten však sám nebyl vždy považován za záruku pravdivosti. Obvyklý byl obrat, že dané tvrzení „zachraňuje“ (*salvat*) pozorované jevy (viz pozn. 2). Tak heliocentrismus dlouho nenarážel na odpor, dokud byl označován ne za vědeckou pravdu, nýbrž za domněnku, která „zachraňuje“ jevy a usnadňuje výpočty. O to obezřetnější však byly autority v případech, kdy někdo označil něco za nespornou pravdu.

Nedokázané tvrzení není vědeckou pravdou, ale hypotézou

Ukázalo se, že v otázce rotace Země měl pravdu Galilei, ale ve sporu, zda podal vědecký důkaz nebo ne, se mylil. Pravdivost není totéž co dokázanost či dokazatelnost. Absence důkazu není totéž co chybnost tvrzení, a je-li výrok pravdivý, neznamená to ještě, že byl dokázán. Oba účastníci sporu se přitom ukázali jako zdatní teologové: Bellarmino v tom, že byl ochoten v tradičním výkladu Písma ustoupit vědeckému důkazu, Galilei v tom, že v jednom dopise z roku 1613 vyzývá k opatrnosti při výkladu Písma a upozorňuje na osvědčenou praxi nevykládat přírodovědecké výroky Písma vždy doslovně (neboť jsou psány neodborným jazykem). Oba se ukázali i jako zdatní vědci: Bellarmino tím, že trval na tom, aby se nedokázané tvrzení nenazývalo vědeckou pravdou, nýbrž hypotézou, a Galilei svou geniální intuicí, neboť jeho hypotéza o pohybech Země se později potvrdila, byť ji sám nedokázal (podrobnosti viz /10/).

Na obou stranách došlo i k vážným selháním. U Galileiho v tom, že považoval za důkaz něco, co jím nebylo, u teologů jeho doby v tom, že měli za to, že rotace Země odporuje Písmu, ačkoli pouze odporovala konvenčnímu chápání přírodních jevů, založenému na tehdy užívané aristotelovské fyzice.⁽⁵⁾

Komplikovanost situace dokresluje další okolnosti (viz též /7/). Tycho Brahe (1546–1601), jeden z nejlepších astronomů-pozorovatelů všech dob, odmítl heliocentrismus (z vědeckých důvodů!), zatímco jeho mladší kolega v Praze Kepler jej považoval za samozřejmý a správně dospěl až k eliptickým drahám planet, které zase nepřijal Galilei. (Jak Galilei, tak Kepler zemřeli v ponížující existenciální bídě.) A Oresme už ve 14. století konstatuje po seriózní analýze /13/, že rotaci Země nelze ani vyvrátit, ani doložit, a to ani z Bible, ani pozorováním. Uvádí argu-

menty pro rotaci, ale nakonec tuto nedokázanou domněnku opouští a přiklání se k tehdejší představě o klidné Zemi. Podobnost s postojem Bellarminovým ze 17. století je až nápadná: drží se tradičního názoru, pokud nebude přesvědčivě vyvrácen. Asi překvapí, že tento vědecký konzervatismus je příznačný i pro pozdější doby, dokonce i pro dnešek.

Poznámky:

⁽¹⁾ Pro středověkou terminologii je příznačné, že souhlas s pozorováním byl formulován slovy, že daná hypotéza „zachraňuje“ (latinské *salvare*) pozorované jevy. Zdá se, že dnes neobvyklý obrat „zachránit jev“ by mohl konat cenné služby i v moderní vědě: znamená méně než vysvětlit, ale více než popsat.

⁽²⁾ Tu formuloval už Mikuláš Oresme ve 14. století: pohyb na zemi a pohyb na obloze se řídí stejnými zákony. Jako člověk uvádí věci do pohybu udělením „impetu“, udělil Bůh při stvoření impetus nebeským tělesům. Zákony pohybu jsou pak stejné. To, že kámen padá, ale nebeská tělesa krouží, je dáno ne různou fyzikou, ale různými silami působícími ve světě nad lunou a ve světě pod lunou při stejných zákonech pohybu.

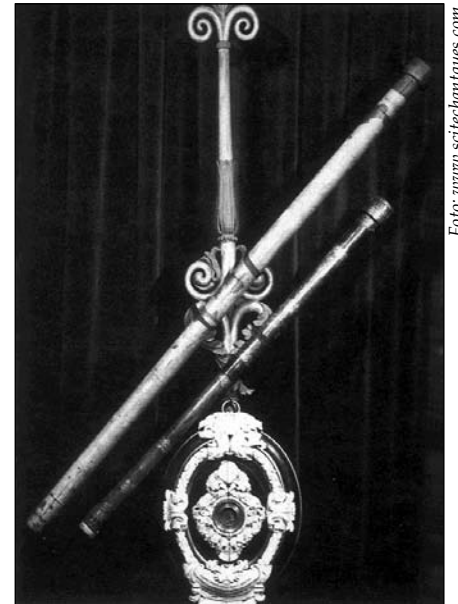
⁽³⁾ Věda měla s popularizací problémy před 400 lety a má větší dnes. Masová komunikace přechází v explozi, přesnost informací není zaručena. Vědecké zprávy šíří i neodborníci, fakta a dohady se nerozlišují. Upozorňují na to např. Albert Einstein /4/ v souvislosti s teorií relativity a – překvapivě – polský básník Czesław Miłosz (Nobelova cena za literaturu 1980) /5/, který si všiml, že vědeckopopulární kniha často budí zdání, že učinit objev je snadné, snadno jej pochopí i neodborník a objev možná zodpoví i existenciální otázky. Upozorňuje, že z vědy s oblibou těží i demagogové a diktátoři a vybírají si, co se jim hodí /5, 6/.

⁽⁴⁾ V moderní fyzice platí obě pojetí, Země v klidu i Země rotující, obě však pouze přibližně, protože v klidu není nic. V soustavě souřadnic spjaté se Zemí říkáme „slunce vyšlo“, v soustavě spjaté se Sluncem však platí: „Tím, že se rotující Země pootočila, můžeme nyní vidět Slunce“. Otázka, co je v klidu, dokonce ani nemá smysl.

⁽⁵⁾ Podle Jana Pavla II. teologové nedokázali rozlišit specifické výklady Bible od problémů, které de facto patří do oblasti přírodovědeckého výzkumu.

Literatura:

- /1/ Aristotelés: *Fyzika*, Petr Rezek 1996.
- /2/ K. Šprunk: Jan Buridan a studium přírody v 14. století. *Universum* č. 18 (1995), str. 40.
- /3/ Meister Eckehart: *Schriften*. Aus dem Mittelhochdeutschen übertragen und eingeleitet

Replika Galileiho dalekohledu

von Herman Bittner. Eugen Dederichs Verlag, Jena 1934, str. 135.

/4/ A. Einstein, dopis Paulu Laportovi ze dne 4. 5. 1946.

/5/ Czesław Miłosz: *Ztročený duch*. Čes. překlad nakl. Torst, Praha 1992, str. 172–181.

/6/ J. Fischer, *Čs. čas. fyz.* 56 (2006), 268.

/7/ Z. Horský: *Kepler v Praze*. Mladá fronta, edice Kolumbus, 1980.

O. Hlad, Z. Horský: *Kepler a Praha*. Vydáno u příležitosti výstavy Kepler a Praha, Č. Budějovice 1971.

J. Smolka: *Galileo Galilei*. Prometheus, Jednota českých matematiků a fyziků, 2000.

/8/ Lawrence S. Lerner, Edward E. Gosselin: *Galileo and the Specter of Bruno*. *Scientific American* 255 (1986), č. 5, str. 116–123.

/9/ G. Galilei: *Dialóg o dvoch systémech sveta*. SPN, Bratislava 1986.

/10/ J. Novotný: Galileo Galilei a mořská dmuť. *Čs. čas. fyz.* 44 (1994).

/11/ Jan Pavel II.: Konec případu Galilea Galileiho. *Universum* č. 9 (duben 1993), str. 1–8.

/12/ William E. Carroll: Galileo, Science and the Bible. *Acta philosophica*, vol. 6 (1997).

/13/ Frederick Copleston SJ: *A History of Modern Philosophy*. Vol. III, kap. X. Doubleday.

Prof. RNDr. Jan Fischer, DrSc.
se souhlasem autora převzato ze studie
„Přírodní vědy a teologie“ publikované
v *Teologických textech* 4/2007
(mezititulky redakce)

Prof. RNDr. Jan Fischer, DrSc., přednáší teoretickou fyziku na Matematicko-fyzikální fakultě UK a věnuje se základnímu výzkumu v teorii elementárních částic ve Fyzikálním ústavu Akademie věd ČR.

HOMILIE

Střežení smyslů

Foto: commons.wikimedia.org

Představená novicek přísného kontemplativního řádu napomenula své poddané, aby chodily venku se sklopenýma očima a aby neposlouchaly pomlouvačné řeči na ulici. Chtěla je vyzkoušet. Proto poslala známou ženu, aby pohodila růženec představené tam, kde prodávají ilustrované časopisy a aby šla vzadu za řadou novickek a mluvila s jinou ženou o představené zle. Stalo se, co čekala. Růženec jí novicky hned donesly, že jej náhodou našly a svěřily se pohoršeně, že jedna žena, kterou předtím viděly u představené, o ní venku velmi zle mluvila.

To je ovšem vymyšlený zert. Skutečná příhoda je jiná. Šly po ulici řeholní sestry se sklopenýma očima a nedívaly se ani napravo, ani nalevo, ačkoli tu bylo dost na podívanou v hluku velkoměsta. Pozoroval je někdo, kdo se přiznal, že studuje jógu (nepřiznal se, jestli ji i praktikuje), ale k chování sester měl kritickou poznámku. Byla víceméně tohoto druhu. Dnešní člověk vážně zanedbává živé a radostné užívání smyslů. Prostí lidé na venkově v Indii nebo Indiáni v lesích chodili bosky, cítili půdu a její rytmus pod nohama. Nebyly tam značky u cest, osvětlené bulváry. Měly tedy stále napjaté uši a oči pozorovaly, co se kde hne. Vnímali přírodu a žili s ní, to pak mělo důsledky pro zdraví a duševní rovnováhu člověka. Člověk v dnešním velkoměstě je proti nim smyslově zmrzačený. A křesťanská askeze, která vybízí ke „střežení smyslů“, to má dokonce ospravedlnit?

Soustředme se na to, co je potřebné k duchovnímu životu

Nemáme v úmyslu zpochybňovat důvody jogínů o správné hygieně smyslů. Ale musíme se pozastavit nad tím, co doporučuje tak vážně křesťanská asketika o hlídání, střežení, umrtvování smyslů. Nedá se to povědět málo slovy, pro-

tože výraz „smysly“ je velmi široký. Co se tím všechno rozumí? Schématicky už ve starověku začali mluvit o vnějších a vnitřních smyslech. Vnějších napočítali pět: zrak, sluch, hmat, čich a chuť. Vnitřní jsou komplikovanější. Velmi všeobecným názvem se mluví o fantazii, představivosti. Nikdo nepochybuje o tom, že patří ke zdraví člověka zdravé smysly vnější, dobře vidět, slyšet, nemít zkaženou chuť atd. Patří to ke zdraví tělesnému, ale také k duševnímu. Scholastická filosofie to vyjadřuje principem: Nemáme v rozumu nic, jenom to, co bylo napřed ve smyslech. Nejdříve musíme na příklad koně vidět nebo o něm slyšet vypravovat, pak teprve začneme o něm uvažovat. Ale tu se hned vynoří námitka, kterou jsem slyšeli na počátku. Proč ty ubohé sestry klopi oči a nedívají se otevřeně do života? Vždyť se tím ochuzují duševně! Odpověď je celkem jednoduchá. Můžeme ji dát ve formě protiotázky: Proč učitel napomíná žáky ve škole, aby se nedívali z okna, když vysvětluje matematickou rovnici? Není to, aby ochudil jejich duševní obzor, ale aby je učil soustředit se na to, co je k duševnímu vývoji potřebné a užitečné. Ve škole je to nauka a pro ty, kdo se rozhodli pro hlubší duchovní život, je to modlitba.

Ale tu přichází další námitka: Copak se nemáme modlit právě tím, že se na Boží svět zplna díváme, pročpak bychom měli nevidět to, co Bůh stvořil ke své slávě? Zase odpovím příkladem. Prováděl jsem české turisty ve Florencii obrazárnami. Měli jenom půldne k dispozici. Co to je, pro vidění Florentských malířských mistrů! Já jsem tam žil rok a přece jsem všechno cenné neviděl. Jak se tedy zachovat při půldenní prohlídce? Řekl jsem turistům hned na počátku. Projdeme mnoha světnicemi paláců Uffizi a Pitti. Ale zbytečně se nedívejte, já vám povím, kde se zastavíme, u toho, co je tu umělecky nejvzácnější. Náš život je takovou procházkou uměleckou obrazárnou Boží. Její návštěva je obrazně řečeno půldenní a ještě kratší. Lidé, kteří jsou zběhlí v duchovním životě, říkají těm, které provádějí: Nedívejte se napravo ani nalevo, já vám povím, kde se máte zastavit, abyste viděli to, co je nejvzácnější. Něco podobného říkal jeden starý profesor, když mu ukazovali nově vyšlou knihu a říkali, že je v ní mnoho dobrých věcí. Odpověděl: „Život je příliš krátký k tomu, abychom četli dobré knihy, musím dobře číst ty nejlepší.“

Bůh nás nechce zbavit smyslů, ale tyranství smyslů

Z toho plyne závěr, že nestačí jenom vidět, slyšet, čichat, hmatat, okoušet jazykem. Musíme mít čas na to, abychom o tom přemýšleli a dovedli toho použít k životu. Rozumný člověk jí jenom tolik, kolik dokáže strávit. Obrazně to platí pro všechny smysly. Jednomu pedagogovi ukazovala pyšná maminka dětskou světnici plnou všech možných moderních hraček. On smutně pokýval hlavou a řekl něco, co maminku málem urazilo, ale snad o tom později přemýšlela. On řekl: „Já pocházím z chudé rodiny a hráli jsme si jenom s tím, co nám padlo do ruky, po případe s kouskem dřívka. Ale jak to bylo užitečné! Položili jsme dřívko na zem a říkali jsme tomu vláček. Pak jsme je zapíchli do kopečku z hlíny a objevili jsme, že je to vysoká věž. A když nám dřívko cizí uličník přelomil, poznali jsme, jakými maličkostmi se může druhému ublížit.“ Chtěl tím pedagog říci, že zavrhuje jiné lepší hračky pro děti? To jistě ne, ale upozorňoval na to, že se i dítě musí učit užívat smysly k duševnímu a duchovnímu vývoji.

Platí-li to o vnějších smyslech, tím víc je důležitá kontrola v užívání smyslů vnitřních, představivosti. Zde je kontrola daleko těžší, ale tradice křesťanské askeze tu dává mnoho dobrých rad. I psychologové se velmi zabývají problémy, jak představivost vzniká a co působí. Tradice mnišská se soustředila na otázku, jakou funkci tu má lidská svoboda. Popisují vnitřní zážitky podle vnějších smyslů. I v srdci něco vidíme, slyšíme, ochutnáváme jako sladké nebo odpudivé. Zkušenosti duchovní autoři pak došli k závěru, že má lidská svoboda velkou moc ve světě obrazotvornosti, vnitřních sklonů a vášní. Umět s pomocí Boží dojít k vnitřnímu klidu a vyrovnanosti se považuje za jeden z hlavních úkolů řeholního života. Je těžký? Není lehký. Sklopit vnější oči, abychom neviděli zbytečnosti, je celkem snadné. Daleko obtížnější je vyhnout se obrazům fantazie, nápadům a vášním, které nás znepokojují a dokonce i přivádějí na scestí duševně a morálně. Bůh, který lidské srdce stvořil, nechce nás zbavit smyslů, ale tyranství smyslů. Není to snad to, čeho v dnešním smyslově přesycečnosti svět nejvíc potřebuje?

Mons. Tomáš Špidlík SJ
<http://www.radiovaticana.cz>
 (mezikatolický redakce)

VĚROUČNÉ OTÁZKY

Hostina těla a krve

„Shlédni na oběť své Církve, vždyť je to oběť tvého Syna“

Na dotazy týkající se víry a mravů odpovídají bratři a sestry Řádu kazatelů (dominikánů) s úmyslem stanovisko Církve srozumitelně zprostředkovat. Dotazy lze zasílat na adresu redakce.

Kdo přináší při mši svaté oběť Bohu: Kristus, kněz nebo církev?

Mohli bychom stroze odpovědět jedním slovem: všichni; pojďme si tu otázku ale raději podrobně rozebrat. Eucharistii ustanovil Pán Ježíš při Poslední večeři, aby pro všechny časy zachoval v trvání oběť kříže. Eucharistie je „památkou“ jeho smrti a zmrtvýchvstání. Ovšem památkou nikoli a má smysl vzpomínky, ale liturgickou oslavou památky, která zpřítomňuje, uskutečňuje a činí pro nás účinnou Kristovu jedinečnou oběť. Kristus je tedy tím pravým obětním darem a zároveň tím, kdo oběť přináší. V eucharistickém shromáždění ho však zastupuje biskup nebo kněz, který jedná „in persona Christi capitis“; v síle kněžského svěcení je připodobněn veleknězi a má moc působit silou samého Krista. Tedy i biskup či kněz se podílejí na přinášení Nejsvětější oběti. Kněz ale nezastupuje pouze Krista, jedná také jménem celé Církve. A tak i Církev ve mši svaté obětuje a je obětována.

Eucharistie – obětní hostina

Zřetelněji se nám tyto souvislosti vyjeví, uvědomíme-li si, že eucharistie není pouze obětí, ale je také posvátnou hostinou, jinými slovy, že je obětní hostinou. Předobrazy takové hostiny najdeme již ve Starém zákoně.

Přinášení obětí patřilo k nejdůležitějším formám bohoslužby izraelského národa. Obětní obřady byly projevem klanění, uznání Boží svrchovanosti a vyjádřením touhy po jeho blízkosti; byly spojeny také s vyznáním hříchů a prosbou o odpuštění. Prolistujeme-li Starý zákon, především pak Třetí knihu Mojžíšovu – Levitikus, objevíme nepřeberné množství informací o obětních obřadech, o jejich smyslu, formách, způsobech slavení i o jejich významu v životě jednotlivců a společenství.

Ve všech těchto starozákonních obětech můžeme přitom zahlédnout více či méně rozvinutý předobraz jedinečné oběti Ježíše Krista, stvrzující Novou smlouvu mezi Bohem a jeho lidem. Nejzřetelněji však tato souvislost vyni-

ká právě v případě obětní hostiny. Je to druh oběti, při které část obětního daru náleží Bohu (např. vylitá krev či spalovaný tuk) a druhá je určena za pokrm věřícím. Takovou obětní hostinou byla zpečetěná smlouva na Sinaji (Ex 24,1–11); zmiňuje ji také Deuteronomický zákoník (Dt 12,18; 14,26), a – což by nám nemělo uniknout – tuto formu mají i židovské velikonoce, „velikonoční obětní hod Hospodinův“ (Ex 12,27).

Jaký význam měl tento obětní obřad? Pojídáním části obětního daru se naznačoval podíl na užitku přinesené oběti, stolovníci hodováním vyjadřovali svůj vnitřní postoj – připojení se k oběti a odevzdanost Bohu. Obětní stolování bylo také výrazem jednoty daného společenství a znamením radosti z Božího poehnaní.

Všimněme si, že stejným druhem oběti byla i Poslední večeře, a je jím i každá mše svatá. Kristus, když naposledy večeřel se svými učedníky, neslavil nejprve oběť a poté hostinu, ustanovil obětní hostinu. Přinesl Otcí v oběť sebe sama pod způsoby chleba a vína, a z tohoto obětního daru dal jíst apoštolům. Stejným způsobem se nabízí i nám.

Kristus je tedy obětní pokrm, jeho sebedarování má dva adresáty: zcela se odevzdává Bohu, aby jej oslavil a usmířil, a v plnosti se nabízí i člověku, k jeho posvěcení. Dává mu jíst z obětního daru – dává mu tedy podíl na své oběti, na jejich plodech. Nabízí mu sebe sama – zve jej k účasti na společenství s Bohem. Přetváří jej k svému obrazu – spojuje ho se svou obětí, proměňuje ho v obětní dar, aby jej s sebou odevzdal Otcí. V obětní hostině mše svaté je tedy svaté přijímání nerozlučně spjata s obětováním a ti, kdo přijímají Krista-obětní pokrm, se sami stávají obětí.

Oběť Církve je oběť Krista

Jasně vyjadřují slova Třetí eucharistické modlitby: „Shlédni na oběť své Církve: vždyť je to oběť tvého Syna... Skrze něho ať se před tebou stáváme obětí úplnou a ustavičnou...“ Skrze Krista, s ním a v něm obětuje Církev sebe samu. V této oběti má každý

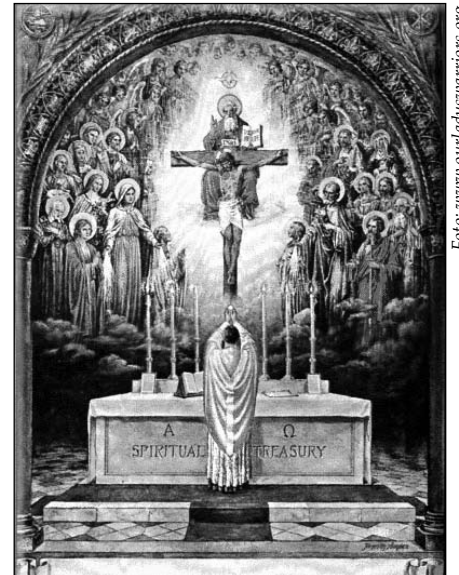

Foto: www.ourladywarriors.org

nenahraditelnou kněžskou účast: Věřící mají přinášet obětní dar nejen rukama kněze, ale i spolu s ním, a tím se mají učit obětovat sami sebe. Církev-tělo se účastní oběti Krista-hlavy. Věřící jsou jako údy Kristova těla zahrnuti do jediné skutečné oběti, kterou při slavení eucharistie přináší sám Kristus. Mimo Krista nemáme žádné dary, žádné klanění, žádnou oběť, které bychom sami ze sebe mohli Bohu přinést. V jednotě mystického těla Kristova se však nejen Kristus obětuje za lidi, ale i Církev ho – spolu s životem věřících, jejich chválou, utrpením, modlitbou a prací, se všemi stvořenými věcmi a celým lidstvem – obětuje Otcí.

Církev je spojena s obětí a modlitbou Krista tak jako Maria pod křížem. „Celá vykoupená obec, tj. shromáždění a společenství svatých, je obětována jako obecná oběť Bohu skrze Velekněze, který obětoval také sám sebe v umučení za nás, abychom byli tělem tak veliké hlavy, když přijal podobu služebníka... To je oběť křesťanů: „I když je nás mnoho, jsme jedním tělem v Kristu“ (Řím 12,5). Té oběti se také Církev zúčastňuje ve svátosti oltářní, věřícím známé, kterou se naznačuje, že v té věci, kterou obětuje, je obětována ona sama“ (svatý Augustin, *De civitate Dei*, 10,6).

Dagmar Kopecká

NA ZÁVĚR

Děkujeme za vaše ohlasy. Těšíme se na vaše podněty, které můžete zasílat na adresu redakce uvedenou v tiráži. Čtenářské dopisy jsou redakčně kráceny a nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce.

K článku „Ještě jednou k prezidentské volbě“ (RC Monitor 3/2008)

Vážený pane, díky za Váš článek, mluvil mi z duše....

V této souvislosti bych chtěla NÁM VŠEM (obyčejným reptajícím „volicům“) připomenout slova z Bible, 1 Tim 2,1–2:

„Úkol křesťanů. Na prvním místě žádám, aby se konaly prosby, modlitby, přimluvy, díkuvzdání za všechny lidi, za vládcy a za všechny, kteří mají v rukou moc, aby chom žít tichým a klidným životem v opravdové zbožnosti a vážnosti.“

A tak místo zbytečného komentování chování a kritizování druhých se tímto způsobem můžeme a máme všichni zapojit do formování naší politické scény.

Říká se, že farnost má takové kněze, jaké si vymodlí.... Převedeme-li to na stát, máme a budeme mít takové státníky, jaké si vymodlíme. Proto neváhejme a začněme s tím už dnes.

Ludmila Krůtová, Plzeň

Poděkování

Předně bychom chtěli poděkovat za čtrnáctideník RC Monitor a popřát Vám všem, kteří se podílíte na tomto zpravodaji, množství darů Ducha Svatého.

Prezidentská volba – oba články jsme s manželkou pečlivě přečetli a protože je nám jasné, že na ně zřejmě bylo dost negativních ohlasů, chceme Vám p. Mgr. Matyáši Zrno poděkovat za to, jak a především jakým směrem jste je publikoval.

Marie a Bohumil Vitekovi,
Žďár nad Sázavou

Vážená redakce, velice děkuji za informace, které skrze váš časopis podáváte a pro mne by byly jinak nedosažitelné. [...]

Já si uvědomuji jednu věc. V roce 1917 ve Fatimě Panna Maria varovala, jestliže se lidé neobrátní zpět k Bohu, až jednou uvidí na obloze neznámé světlo (to bude znamení), přijde hrozná válka (fašismus) a též Rusko rozšíří své bludy do celého světa (komunismus). Lidé neposlechl, světlo se ukázalo a přišly totality! Tolik hrůzy, která nemusela být!

Situace se zřejmě opakuje. Bůh k nám posílá ze svého milosrdenství Pannu Marii znovu. [...] A poselství je obdobné. Je nutné obrátit se k Bohu a respektovat jeho zákony, je nutné přijmout Pána Ježíše. Jestliže k obrácení a pokání nedojde, přijde další totalita. [...]

Eva Peroutková

Liturgická čtení

2. 3. Neděle 1 Sam 16,1b.6–7.10–13a, Žl 23, Ef 5,8–14, Jan 9,1–41

4. neděle postní

3. 3. Pondělí Iz 65,17–21, Žl 30, Jan 4,43–54

sv. Kunhuta

4. 3. Úterý Ez 47,1–9.12, Žl 46, Jan 5,1–3a.5–16

sv. Kazimír

5. 3. Středa Iz 49,8–15, Žl 145, Jan 5,17–30

sv. Teofil (Bohumil)

6. 3. Čtvrtek Ex 32,7–14, Žl 106, Jan 5,31–47

bl. Friedrich (Bedřich, Miroslav)

7. 3. Pátek Mdr 2,1a.12–22, Žl 34, Jan 7,1–2.10.25–30

sv. Perpetua a Felicitia (Blažena)

8. 3. Sobota Jer 11,18–20, Žl 7, Jan 7,40–53

sv. Jan z Boha

9. 3. Neděle Ez 37,12–14, Žl 130, Řím 8,8–11, Jan 11,1–45

5. neděle postní

10. 3. Pondělí Dan 13,1–9.15–17.19–30.33–62, Žl 23, Jan 8,1–11

sv. Jan Ogilvie

11. 3. Úterý Nm 21,4b–9, Žl 102, Jan 8,21–30

sv. Eulogius z Kordoby

12. 3. Středa Dan 3,14–20.91–92.95, Dan 3,52–56, Jan 8,31–42

sv. Kvirin

13. 3. Čtvrtek Gn 17,3–9, Žl 105, Jan 8,51–59

sv. Patricie (Vlasta)

14. 3. Pátek Jer 20,10–13, Žl 18, Jan 10,31–42

sv. Matylda

15. 3. Sobota 2 Sam 7,4–5a.12–14a–16, Žl 89,

Řím 4,13.16–18.22, Mt 1,16.18–21.24a

slavnost sv. Josefa, snoubence Panny Marie

RC MONITOR – zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Publikované zprávy jsou zveřejňovány na zpravodajském serveru <http://res.claritatis.cz>. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474.

Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/2400.

Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiřová, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybořová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčřová, Ondřej Vaněček, Mgr. Matyáš Zrno. **Teologický poradce:** P. Mgr. Pavel Mayer OP.

Objednávky: Noviny jsou distribuovány zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na korespondenční adrese redakce. Jejich vydávání je možné jedině díky zasláným darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 10 Kč, což ročně znamená 240 Kč. Všem dárčřm Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona ř. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.